

Predstavitve ideje postavitve vetrnih elektrarn v Loškem Potoku

Poročilo predstavitve in razprave

Občina Loški Potok je v petek, 27. Januarja 2017 organizirala javno predstavitev predloga postavitve vetrnih elektrarn na območju Loškega Potoka. Dogodka v Kulturnoturističnem centru na Hribu v Loškem Potoku se je udeležilo nad 100 udeležencev. Pričujoči zapis povzema predstavitev, razpravo in odgovore na postavljena vprašanja. Prilogi k poročilu sta predstavitvi župana Ivana Benčina in Blanke Bartol.

Predstavitve

1. Pobudo za izkoriščanje vetra v Loškem Potoku je predstavil župan Ivan Benčina. Uvodoma je izpostavil težaven položaj občine, zlasti na upadanje števila prebivalcev, ki vpliva tudi na manjšanje sredstev v proračunu na eni strani, na drugi pa na povečevanje obratovalnih stroškov komunalne infrastrukture na občana ter stroškov za socialne zadeve. Ideja sovпада s trendi po svetu, ki izkazujejo povečano usmerjenost v elektriko kot glavni energetski vir, električno mobilnost ipd. Za kaj takega pa so ključnega pomena zmogljiva električna omrežja in zanesljiva oskrba z električno energijo. Omenil je tudi, da mora Slovenija izpolniti zaveze glede povečanja deleža OVE v okviru EU, kar bi ob neizpolnjevanju terjalo plačilo penalov. S postavitvijo vetrnih elektrarn in pridobivanjem električne energije bi lokalna skupnost pridobila sredstva oziroma vire za delovanje dejavnosti lokalnega pomena kot so, na primer delovanje črpališč za vodo in čistilne naprave. Nosilec investicije v izgradnjo vetrnih elektrarn bi bila Lesna zadruga – socialno podjetje, ustanovljeno v letu 2016, financiranje pa bi potekalo preko kreditov. Lastno udeležbo bi financirali s sredstvi zasebnih lastnikov, ki bi odkupili delež v vetrni elektrarni. Predstavljen je bil tudi način porabe sredstev, pridobljenih s prodajo elektrike. Pripravljena je bila študija vetrnega potenciala v občini Loški Potok, s katero je bil seznanjen občinski svet, ki je tudi potrdil predlog, da se v proračunu za leto 2017 zagotovi sredstva v višini 20 000 EUR za meritve vetra na konkretni lokaciji. Predlagan tip vetrnice naj bi izkoriščal vetrove manjših hitrosti – nad 5 m/s. Po študiji je predvidena uporaba vetrnih turbin z direktnim pogonom generatorja, to pa pomeni, da za delovanje ne potrebuje olj, zaradi česar tudi potencialnih vplivov zaradi morebitnega onesnaženja na vode ni pričakovati.
2. Blanka Bartol, članica občinskega odbora za gospodarstvo je predstavila nekatere možne okoljske in prostorske vplive postavitve vetrnih elektrarn. Pri tem je izhajala iz energetske in prostorske zakonodaje ter študije potencialnih lokacij za vetrne elektrarne, ki je še v pripravi. Prizadevanjem za povečevanje obnovljivih virov energije ter zmanjšanje rabe fosilnih goriv na ravni EU za 20 % zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, za 20% povečanje učinkovite rabe energije in za 20 % povečanje deleža OVE v končni rabi energije) je zavezana tudi Slovenija, ki si je glede na svojo situacijo izpogajala specifične cilje. Usmerjenost v obnovljive vire energije je zapisana tudi v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije, strateškem prostorskem aktu države, ki daje podlago za prostorsko načrtovanje prostorskih ureditev na državni in lokalni ravni. Prostorske ureditve za izkoriščanje vetrne energije nad 5 MW se načrtuje na državni ravni z državnim prostorskim načrtom, prostorske ureditve pod 5 MW pa v okviru občinskega prostorskega načrta. Prostorska ureditev poleg stebrov vetrnih elektrarn s temelji obsega tudi dostopno cesto, ceste do posameznih stojišč, podzemne povezave med njimi ter povezavo do daljnovoda, v kolikor je

potrebno pa tudi stikališče. Okoljski in prostorski vplivi so različni v fazi izvedbe in v fazi obratovanja ter se jih ugotavlja na ravni umeščanja prostorske ureditve, ko se preverja in ocenjuje vpliv na ravni lokacije in postavitve vetrnic ter v fazi projekta za potrjeno prostorsko ureditev, ko se zagotavlja prilagoditve, v kolikor so te potrebne zaradi potencialnih vplivov. Ključni predpogoj za umestitev vetrnih elektrarn je vetrni potencial, drugi kriteriji pa so vpliv na zavarovana, varovana in ogrožena območja in pojave – naravo, živalske vrste, naravne vrednote, vodne vire, kulturno dediščino, krajino, zdravje ljudi zaradi hrupa, zlasti t.i. infrahrup, ter zmanjšanje potenciala za druge rabe prostora (gozdarstvo, kmetijstvo ipd.). Pomemben kriterij je tudi sprejemljivost prostorske ureditve v lokalnem okolju, za kar pa je ključna oddaljenost od naselij, kjer pa enotnega kriterija o oddaljenosti po državah EU ni.

3. Aleš Pučnik, lastnik vetrnice v Razdrtem je predstavil svojo življenjsko zgodbo, ki je botrovala odločitvi za postavitev vetrnice, ter izkušnjo pridobivanja dovoljenj, sodelovanja z lokalno skupnostjo, potek gradnje in obratovanja ter finančne učinke pridobivanja električne energije. S slikovnim gradivom je pokazal tudi, kako so potekala gradbena dela v Razdrtem in kakšne so zahteve strojev za montažo vetrnic (npr. dvigalo je moralo biti postavljeno na izravnani teren). Kot glavne kriterije za postavitev vetrnic je navedel oddaljenost od naselij, okoljsko sprejemljivost, obstoječo infrastrukturo. Predstavil je analizo oddaljenosti od naselij v dragarski dolini ter Starem in Novem Kotu od posameznega stojišča vetrnic na grebenu nad njimi. Oddaljenost od naselij za slišni hrup, ki ga proizvajajo vetrnice je 300 m. Za podrobnejše meritve vetra na konkretni lokaciji posek gozda ne bi bil potreben.

Drugi prispevki in razprava:

- a. Sama Košmrlja je zanimala ekonomska dimenzija investicije ter koliko bo šlo v proračun.

Investicijska vrednost vetrnega polja 5 vetrnic je po sedaj znanih podatkih cca 9M€. Direkten priliv v proračun občine ni predviden, saj je investitor zadruga. Je pa cilj zadruga, da vlaga in pomaga lokalnemu okolju – prebivalcem občine. Zadruga bi zagotavljala brezplačno elektriko za vodna črpališča in delovanje čistilnih naprav, kar bi se poznalo na računih vseh gospodinjstev, hkrati pa bi dobičke vlagala v lokalno okolje.

- b. Marko Smole, se je odzval na mnenje župana, da bo Slovenija zaradi neizpolnjevanja energetske podnebni ciljev, ki zadevajo delež energije iz obnovljivih virov energije v končni porabi, ki jih mora zagotoviti Slovenija, plačevati penale Bruslju, češ da do tega ne bo prišlo, saj je dovolj energije iz hidroelektrarn. Vetrnice so ekološko relativno sprejemljive zlasti na ravninskih območjih, npr. v severni Nemčiji. Vetrnica sama tudi ni moteča, treba pa je vedeti, da vetrnice zahtevajo vzporedne ceste, priključitev na električno omrežje, 110 kV daljnovod, vmesne 20 kV povezave. Zanimalo ga je tudi, ali bo potrebno stikališče (RPT), ki bi bil verjetno potrebno v tem primeru, zgradila država?

Pojasnilo župana: Seveda v Sloveniji obstaja dovolj vodnega potenciala, da bi izpolnili zaveze do Bruslja glede % obnovljivih virov. Vendar pa se pojavljajo nasprotovanja ob umeščanju HE v prostor na Muri, Soči, tako da realnih možnosti za to ni.

- c. Tomaž Mohar, Inštitut Milan Vidmar je predstavil izračune glede možnosti priključitve na obstoječe elektro-distribucijsko omrežje. Izračunal je, kakšne priključitve bi bil možen in ugotovil, da

na obstoječo zanko, ki je deloma izvedena kabelsko ni mogoče priključiti več kot 1,5 MW. Opozoril je, da bi morali izgraditi nov kabel ali pa novo stikališče (RTP). Druga zanka, ki poteka preko Kočevja ni primerna, ker poteka predaleč naokoli.

Pojasnilo župana: Občina je pridobila informacijo pristojnega upravljavca distribucijskega omrežja, da je možna priključitev 12 MW elektrarn na obstoječi 20kV vod ki poteka preko občine, s tem, da bi bilo potrebno na nekaj krajših odsekih povečati presek kablov na daljnovodu. Tu pa pričakujemo, da nam bo šel na roko upravljavec omrežja in to uredil na svoje stroške.

Marija Horvat s Trave je predstavila vrnitev na obnovljeno domačijo ter izrazila mnenje, da ljudje, ki se vračajo v svoj rojstni kraj ali pa vikendaši niso moteči. Zaradi njih se je marsikatera stvar v kraju spremenila, izboljšala. Komentirala je predvideno delitev dobička po statutu socialne zadruga Lesna v višini 20% in opozorila, da bodo člani zadruga morali pokrivati tudi morebitne izgube v enaki višini. Omenila je članek v časniku Finance, po katerem je obratna doba investicije v vetrno elektrarno 15 - do 20 let in ne 10 let.

Pojasnilo župana: Lesna zadruga Loški Potok je socialno podjetje z omejeno odgovornostjo, torej za izgubo zadružniki ne odgovarjajo s svojim premoženjem. Glede donosnosti vetrnih elektrarn ne moremo sklepati na osnovi člankov v časopisu, za to je potrebno narediti konkretne izračune za vsak posamezen primer.

Mitja Borko, akustik, potomec Agate Mihelič iz Črnega Potoka je predstavil fiziološki vidik vplivov vetrnih elektrarn in sicer hrup. Vetrnice namreč poleg slišnega hrupa proizvajajo tudi infrazvok (zvok nizkih frekvenc pod 20 Hz), ki ga ljudje ne slišimo, ima pa negativne posledice za ljudi. Omenil je tudi, da organi človeškega telesa delujejo na frekvencah 8-9 Hz.

A. Pučnik je v svoji prezentaciji omenil, da se Infra zvok ne pojavlja le pri vetrnicah, pač pa tudi sicer v urbanem in vsakdanjem stanovanjskem okolju. Izvor infra zvoka je npr. tudi hladilnik, brez katerega si težko predstavljamo sodobno življenje. Je pa poudaril, da je zaradi infra zvoka potreben ustrezen odmik od naselij.

Dr. Krulc, veterinar, predavatelj in član Lovske družine Trava – Draga je omenil, da bo po podatkih občine, ki so bili objavljeni v zadnji številki Odmevov, v dolžini in širini verige vetrnih elektrarn (5 x 1 km) treba posekati 500 ha gozda, kar je označil za pogubno za živalske vrste, npr. divjega petelina. Omenil je tudi mejo med območjem lovske družine in državnim loviščem, ki poteka po glavni cesti, Lazec – Trava in nujnost preveritve predloga z državnim loviščem.

Pojasnilo župana: Za samo delovanje vetrnice ni potrebno posekati nič, saj okoliško drevje ne bi posebno vplivalo na delovanje (steber vetrnice je visok cca 80m, tako da je krak v najnižjem položaju cca 40m nad tlemi). Potrebno pa je napraviti prostor za postavitve, za kar bi bilo potrebno nekaj gozda tudi posekati, nikakor pa ne v obsegu kot je omenjeno.

Bogomil Knavs je omenil, da bi bilo idealno, da bi bil gorski hrbet povsem gol, saj bi s tem zmanjšali koeficient hrapavosti.

Aleš Pučnik je pojasnil, da to ni potrebno, saj se učinku hrapavosti izognemo z višino stebrov, prav tako na hrapavost vpliva oblikovanost pobočij.

Slavico Poplašen s Trave je zanimala razgradnja vetrnic.

A. Pučnik je pojasnil, da se običajno izdvaja - 2 % prihodkov v sklad za razgradnjo, ravnanje z posameznimi komponentami pa je različno (razrez, prodaja, obnova certifikatov posameznih delov ipd.)

Aleš Knavs, občinski svetnik in predsednik občinskega odbora za gospodarstvo iz Retij, direktor RIKO EKOS, je izpostavil, da gre za projektno idejo in ne že za projekt. Poudaril je pomen ustvarjanja delovnih mest ter krajane dragarske doline povabil naj konstruktivno prispevajo k projektu. Menil je, da bi lokalna skupnost lahko napredovala, ko bi k stalni nastanitvi uspeli pritegniti ljudi, ki bi prispevali k ustvarjanju delovnih mest in s tem k napredku občine.

Diego Loredan iz Krajevne skupnosti Laže, predsednik Civilne iniciative proti vetrnicam, je predstavil izkušnjo krajanov v primeru pobude za gradnjo polja vetrnih elektrarn v Senožških Brdih. Po prerekanju in preštevanju, kdo od domačinov je za in kdo proti, so 2014 v krajevni skupnosti izvedli referendum. Udeležba je bila 85%, 62% udeležencev se je izreklo proti VE. O izidih so obvestili vse relevantne institucije in trenutno projekt stoji. Se je pa na lokaciji nasproti (Zajčica) pojavil nov investitor s predlogom postavitve 9 ali 10 VE po 3 MW in pridobil elektro-energetsko dovoljenje.

Samo Košmrlj je izpostavil sindrom NIMBY (Not In My BackYard – ne na mojem dvorišču), ki kljub načelni podpori obnovljivim virov energije onemogoča dejansko izvedbo energetskih projektov. Obnovljivi viri energije, kot so voda, sončna energija, so alternativa fosilnim gorivom, pri čemer pa ima proizvodnja iz sončne energije nizko energetske gostote za razliko od vetrne energije. VE lahko izkoriščajo veter tudi pozimi, ko ga je največ, kar je dobro. Ena vetrnica pomeni tudi 600 ton manj šoštanjkega premoga, kar pomeni toliko manjše emisije in vpliv na globalne podnebne spremembe. Te vplivajo posredno tudi na številne današnje procese, npr. migracije, ki niso samo posledica vojn, temveč so posledica velikih preteklih suš v Siriji.

Marko Smole, projektant HE Brežice in PE Brestanica je pojasnil energetske izkoriščenosti slovenskih rek (Drava v celoti, Soča 34%, Sava 18%, Mura 1%). Problematiziral je nestalnost obnovljivih virov energije zaradi česar mora v sistemu nujno biti še kakšen večji (in stalnejši) proizvajalec – kot je npr. plinska elektrarna Brestanica ali TEŠ.

Bogomil Knavs iz Retij je ugotovil, da so morebitni postavitvi VE veliko bolj naklonjeni krajanje Loškega Potoka kot Drage, zato je predlagal uvedbo rente za krajane, kjer so vetrnice predvidene.

Franc Benčina iz Travnika, direktor podjetja BenLes, je pohvalil izvedbo dogodka, ki ga je ocenil kot informativne narave. Menil je, da bo prispeval k izboljšanju obveščenosti krajanov in pohvalil župana, da je to omogočil. Poudaril je, da ne gre za odločanje. Pozdravil je vikendaše in pozval strokovnjake, naj se čim bolje vključijo s svojimi predlogi.

Zaključek:

Cilj posveta je bil, da se poda informacijo o ideji postavitve vetrnega polja na območju občine Loški Potok ter da občani dobijo čim več informacij na to temo in imajo možnost dobiti odgovore na vprašanja, ki se ob tem porajajo.